

Mimořádný informační bulletin – únor 2021

Vážení přátelé, únor se loučí s lednem, ale patálie s koronavirem zůstávají. Připadáme si jako vězni, posílající „motáky“ svým blízkým s nadějí, že se brzy dočkáme osobního setkání. Spoléháme sice na vakcíny, ovšem, než na nás přijde řada, musíme věřit na biblické „víra tvá tě uzdravila“. Věřte, že výbor ČSB má program na tento rok připravený, ale než dojde k jeho realizaci, musíte se zatím spokojit s málem – tímto bulletinem.

Začneme důležitou informací a výzvou k blížícímu se **sčítání obyvatelstva na Slovensku**:

V roce, který končí jedničkou, se tradičně koná sčítání obyvatel, bytů a domů. To první československé bylo v roce 1921, ale už za Marie Terezie (v Uhrách od roku 1784) se začaly vykonávat každé dva roky soupisy obyvatel. Nejbližší sčítání bude na Slovensku **od 15. února do 31. března 2021**, buď každý sám za sebe prostřednictvím internetu nebo mobilní aplikace, případně klasicky na papírovém dotazníku, přitom úřady slibují, že otázek bude podstatně méně než v minulosti. Připomeňme, že podle zákona se sčítání obyvatelstva musí zúčastnit nejen každý občan SR, ale i občané jiné země Evropské unie, kteří se dlouhodobě zdržují na území Slovenska. Proto se naše výzva týká především rubriky **národnost**. Na její určení nemá vliv ani státní občanství, ani mateřský jazyk, ale je výslovně osobním rozhodnutím každého z nás. A vězte, že uvedením národnosti „československá“ nikomu nepomůžete, i když – jak víme – je to srdeční záležitost většiny z nás. Jak je známo, počet Čechů na Slovensku stále klesá, i proto **nám všem záleží na každém hlasu, který českou menšinu na Slovensku podpoří**. Letos by to mělo být o to snazší, že dotazník (ať už v internetu nebo na papíru) údajně umožní uvést i **druhou národnost**, čím vychází vstříc zejména potomkům ze smíšeného manželství, kteří mají **stejný vztah k národnosti otce jako k národnosti matky**. Přihlaste se proto hrdě ke svému přesvědčení a **podpořte alespoň tímto jediným slovíčkem českou komunitu na Slovensku**, i tím nám ulehčíte nejen naše postavení ve slovenské společnosti a v porovnání s jinými národnostmi v SR, ale i možnosti pro naši spolkovou činnost! Občanům ČR připomeňme, že v ČR sčítání začne koncem března 2021. (jv)

A nyní některá **výročí v únoru**, týkající se naší vlasti.

2. února 1353 Karel IV. získal sňatkem Výbor ČSB, 1. února 2021 s dcerou rýnského markraběte Annou Falckou na svou stranu celé její příbuzenstvo, které dříve v boji o římskou korunu podporovalo jeho protikandidáta. Štěstí mu to však nepřineslo. Nejdříve umírá jejich prvorozený syn Václav a v tento den po pádu z koně i Anna. Oběma nechá Karel IV. vybudovat oltáře v pražské katedrále a denně pronášet modlitby za jejich spásu.

2. února 1826 V pražském Stavovském divadle se konala premiéra první české opery Dráteník. Hudbu na libreto básníka J. K. Chmelenského složil student práv František Škroup a sklízí zasloužené ovace. Hymnu složí později.

3. února 1342 Nejstarší kamenný most v českých zemích – pražský Juditin – se po 170 letech užívání v důsledku ničivé povodně zřítí. O několik metrů proti proudu nechá Karel IV. postavit most nový – Karlův.

5. února 1796 František Josef Šternberk burcuje uměnilovné aristokraty a měšťany, aby zachránili cenné sbírky obrazárny pražského hradu, kterou rakouské orgány stěhují do Vídně. Zároveň zakládá Společnost vlasteneckých přátel umění, předchůdkyni Národní galerie.

6. února 1919 T. G. Masaryk schvaluje založení Československého červeného kříže. Nahrazuje tak Vlastenecký pomocný spolek pro Království české. Předsedkyní ČSČK se stala Alice Masaryková a ve funkci byla 20 let.

6. února 1905 Narodil se Jan Werich v Praze na Smíchově. Z dráhy právníka sběhl k Osvobozenému divadlu, kde spolu s Jiřím Voskovcem vytvoří známou hereckou dvojici.

6. února 1951 Je zatčen Gustáv Husák. V procesu s buržoazními nacionalisty je odsouzen za velezradu na doživotí. Ve vězení stráví 9 let, v r.1960 je amnestován prezidentem Antonínem Novotným.

8. února 1903 Gustav Frištenský se v Rotterdamu stal amatérským mistrem Evropy v řecko-římském zápase. Poté se vydal na úspěšnou profesionální dráhu. Patřil k nejlepším borcům na světě.

9. února 1003 Český kníže Boleslav III. pod záminkou zlepšení vztahů zve na masopustní hostinu své úhlavní nepřátele – Vršovce, kteří usilovali o jeho svržení. Když byla zábava v nejlepším, Boleslav III. dal pokyn a všichni Vršovci byli povražděni. Sám prý rozsekl mečem hlavu svému zeti.

12. února 1736 Marie Terezie si plní svůj sen a vdává se za lotrinského vévodu Františka Štěpána. Následně měli spolu 16. děti.

12. února 1784 Josef II. není spokojen s územním členěním Prahy. Po vzoru Vídně, která počtem obyvatel třikrát převyšovala Prahu a měla jen jednu městskou radu, císař vydává dvorský dekret, kterým přikazuje sjednocení čtyř pražských měst (Staré Město, Nové Město, Malá Strana a Hradčany) pod jednu radnici.

12. února 1475 Čeští stavové chtějí ukončit spory o trůn po Jiřím z Poděbrad. Na sněmu v Praze byla uzavřena dohoda, podle které se země Koruny české dělí na Čechy, Lužici, Svidnicko a Javorsko, které připadnou Vladislavu Jagellonskému a Moravu se zbytkem Slezska zase Matyáši Korvínovi. Oba si podrží titul českého krále.

15. února 1763 Marii Terezii nevycházejí války s Pruskem a Saskem podle její představy, a tak dochází na saském zámku Hubertusburg k potvrzení mírových dohod, na základě kterých se Rakousko musí definitivně vzdát Slezska a Kladska.

16. února 1335 Jan Lucemburský se snaží pomocí své dcery upevnit svůj svazek s tehdejšími mocnými rody. Zásnuby dcery Anny Lucemburské s uherským princem pro jeho smrt nevyšly, otec dalšího snoubence Ludvíka Římana byl papežem exkomunikován, a tak plány Jana Lucemburského vyšly až napotřetí. Dvanáctiletá Anna se vdává za o 20 let staršího vdovce Ottu Habsburského.

16. února 1862 Historik umění Miroslav Tyrš zakládá český tělocvičný Sokol Pražský a dává mu do vínku heslo „Tužme se!“. První starosta Jindřich Fugner navrhl tykání a oslovení „bratře“ a další ze zakladatelů novinář Josef Barák prosadil pozdrav „Nazdar!“.

17. února 1888 Na říšském sněmu vystoupí poslanec Engelbert Pernerstorfer s ostrou kritikou zdivočelého a surového chování mladých důstojníků. Mezi mladými urozenými pány byl i arcivévoda Otto František Josef, synovec Františka Josefa I. a mladší bratr Františka Ferdinanda d'Este. Co se stalo? Tito důstojníci při vyjížděce na koních zastavili pohřební průvod, přikázali složit rakev a potom přes ni skákali. Skandál to byl, ale bez potrestání viníků. Ottův bujarý život měl však smutný konec, zemřel na syfilidu v nedožitých 50 letech.

18. února 1126 Přemyslovec Ota II. Olomoucký se spřáhl s německým králem Lotharem III. aby sesadil z knížecího stolce Soběslava I. Jenže Soběslav I. je připraven a blízko dnešního Ústí nad Labem využije moment překvapení a s vítězstvím získává i Otovu hlavu. „Češi tam, jak každý ví, bojovali jako lvi“ píše Dalimil ve své kronice.

18. února 1868 „Klouzání“ po ledě se stalo novou zábavou pražské smetánky, a tak vzniká Klouzačský spolek, brzy přejmenovaný na Ledový klub. Bruslení se tehdy soustřeďovalo pod řetězovým mostem (dnes most Legií).

18. února 1863 Maďarský nacionalista János Libényi se pokusil o atentát na Františka Josefa I. Jeho „císařování“ by nemělo dlouhého trvání nebýt jeho pobočníka, který útok zastavil. Císař utrpěl jen lehké zranění na krku, atentátník byl odsouzen a popraven.

19. února 982 V Levém Hradci za přítomnosti knížete Boleslava II. byl zvolen v pořadí druhým biskupem pražským Vojtěch (asi 956-997) z rodu Slavníkovců. Hříšnou Prahu však opustí a je v Prusku umučen V r. 999 je prohlášen za svatého.

20. února 1411 Na brněnském Špilberku 18.2.1411 zemřel markrabě Jošt, poslední představitel moravské větve mocných Lucemburků. Úspěšný politik byl na vrcholu slávy, když v r. 1410 byl zvolen římským králem. Bylo podezření, zda nešlo o úkladnou vraždu. Vyšetřování ji vyloučilo, a tak 20.2.1411 byl Jošt slavnostně pochován v hrobce kostela Zvěstování Panny Marie a sv. Tomáše, dnes na Moravském náměstí v Brně. Od r. 2015 zde Joštovu památku připomíná jezdecká socha od Jaroslava Róny.

20. února 1811 Císař František I. vyhlašuje povinnou výměnu bankovek, tedy měnovou reformu. Rakousko bylo kvůli neustálým válkám finančně na dně, a proto na doporučení státníka Josefa Wallise přistupuje k tomuto kroku. Má to ovšem háček, nové bankovky mají jen pětinou hodnotu těch původních.

23. února 1654 Ferdinand III. spojuje unijním dekretem Karolinum s jezuitským Klementinem do Karlo-Ferdinandovy univerzity o čtyřech fakultách. Její kancléř arcibiskup Arnošt Vojtěch z Harrachu dosáhl toho, že vytrvalým odporem zabránil tomu, aby Karlova univerzita byla pohlcena jezuity.

23. února 1590 Do Prahy přichází alchymista Edward Kelley. Na dvoře Rudolfa II. získává rytířský titul a stává se novým císařským radou. Záhy ale upadne v nemilost, je uvězněn v kobce mosteckého hradu Hněvín, kde spáchá sebevraždu.

24. února 1684 Narodil se Matyáš Bernard Braun. Umělecké nadání má všech pět dětí Jakuba Brauna, pouhého sedláka a kováře. Nejdále dospěl Matyáš, který se stal vynikajícím sochařem a řezbářem. Třeba vzpomenout alespoň Kuks, který pro svého mecenáše vyzdobil mnoha skulpturami; v okolních lesích se nacházejí další včetně známého Betléma.

25. února 1948 Státní převrat začíná již 13. února, když ministr vnitra Václav Nosek (KSČ) odvolává osm nekomunistických policejních velitelů a nahrazuje je komunisty. Členové vlády demokratických stran protestují, hovoří o demisi, ale prezident E. Beneš ji nemůže přijat, protože jejich počet (12) k pádu vlády nestačí. K. Gottwald přesvědčí dr. Beneše, aby schválil doplnění vlády na uvolněné křesla, co se i stalo, ovšem podle návrhu premiéra Gottwalda. A ten 25. 2. na Staroměstském náměstí vyhláší davům „vítězství pracujícího lidu“.

26. února 1469 Český král Jiří z Poděbrad v bitvě u Vilémova na Havlíčkobrodsku poráží vojska Matyáše Korvína, jeho se podaří zajmout a domluvit podmínky míru. Tento úspěch přišel na poslední chvíli, nejenže se proti němu spikla domácí katolická šlechta, ale Matyáši Korvínovi se předtím podařilo dobýt Moravu.

Nyní si dovolíme nabídnout vám pár **knižních titulů** od českých autorů, a to různé žánry, aby si každý mohl vybrat.

Marek Eben: Myšlenky za volantem (Brána)

Známý herec, moderátor a hudebník se vydal na spisovatelskou dráhu. Protože si moc nevěří, kniha má formu kroužkového bloku prý proto, aby čtenář to, co se mu nelíbí, mohl vytrhnout, což by z řádné knihy bylo barbarství. Myslíme, že trhat nebudete...

Jiří Hanibal: Severská rapsodie (Premium)

Knihka pojednává o části života Bedřicha Smetany a o jeho lásce.

Michal Vaněček: Velká kniha správného Čecha (Panbook)

Chcete poznat, jak Češi, Moravané a Slezané posunuli hranice vědy a techniky, co dokázali v umění či sportu? Nebo poznat místa naší země, která se stala světovým unikátem? Připomenout si střípky z naší historie? Potom je tato kniha určena vám!

Martin Poláček: Příběh malířství (Grada)

Z knihy se dozvíte o vývoji umění za posledních 25 000 let – od jeskynních maleb až po abstraktní díla posledních let. Nechybějí ani reprodukce. Rozšíříte si nejen znalosti, ale pomůže vám orientovat se a chápat tuto uměleckou oblast.

David Černý: Pražský kaleidoskop (Grada)

Autor vás provede po zákoutích staré Prahy a odhaluje zapomenutá tajemství.

Alice Velková: Krutá vrchnost, ubozí poddaní?

Zajímavá kniha, která se zabývá životem našich předků v prostředí, ve kterém žili.

Jakub Szántó: Z Izrastiny s láskou (Argo)

Známý reportér a dopisovatel ČT nezaujatě píše o zneprátených národech v Izraeli a Palestině. I vám přiblíží podstatu napětí, které v té oblasti panuje.

Marek Šalanda: Sešívání republiky (Extra Publishing)

Mladý novinář a cestovatel se vydal na pěší túru podél hranice mezi ČR a Slovenskem. Ne, že bychom knihu doporučovali všem, ale snad zaujme ty, kteří z těchto míst pocházejí. Cestou od Hrčavy po Lanžhot navštívil známá místa a hovořil s tamními rodáky. Snad si zavzpomínáte...

Nyní zase z **každého rožku trošku**, co možná nevíte.

O pražském Národním divadle je mimo jiné známo, že má dvě opony – slavnou Hynaisovou a tu železnou protipožární. Chyba lávky, toto divadlo jich má pět a půl. První je železná mezi hledištěm a jevištěm a váží 120 tun. Při požáru divadla v r. 1881 se jí ale nepodařilo spustit a oheň se dostal i do hlediště. Po úpravách zůstává na místě. Druhou je slavná opona, vytvořená malířem Vojtěchem Antonínem Hynaisem. Za ní se nachází třetí tzv. hlavní. Je červená sametová s kukátkou. Čtvrtá opona je černá látková na konci jeviště. A poslední je opět železná, která tvoří bariéru mezi jevištěm a zákulisím. Je stejně těžká jako první, její spuštění však trvá jen 30 sekund. A ta půlka? Ta se nachází na samém vršku divadla pod stropem a nazývá se lambrekín. Je nádherně zdobená z červeného sametu a zakrývá průhled na provaziště.

V našem bulletinu jsme již několikrát vzpomenuli Dalimilovu kroniku. Dnes si povíme něco o něm. Autor Kroniky tak řečeného Dalimila (to je přesný název) je neznámý. Veršovaná kronika vznikla po r. 1309 a líčí české dějiny od nejstarších dob po začátek vlády Jana Lucemburského. Dalimil hodně využíval Kosmovy kroniky, ale k historii přistupuje jinak. Kosma dějiny popisuje jako éru knížat a králů, Dalimil sledoval jiné dějové linky. Přibližoval více současníky a stavy pokládal za rovnocenné partnery vládců. Dalimil se stal jakýmsi neformálním mluvčím urozených Čechů, kteří vznášeli svá práva a představy o povaze vlády po vymření Přemyslovců.

Nyní nechejme historii. Navážeme na minulý bulletin, kde jsme se zmínili o svařáku. Podařil se? Nedodrželi jste postup? Nevadí, i naši předkové všechno odhadli jen od oka. A konzumaci někdy přehnali. Měli však na to recept. Žádné prášky, kávu apod. Proti alkoholickému bohlavou používali spolehlivý recept: neomezené množství syrovátky nebo kopřivový pudink. Ten však méně často, protože je náročnější na přípravu.

Říká vám něco jméno Jan Václav Červený (1819-1896)? Vyučil se v Praze u známého výrobce hudebních nástrojů Jana Bauera. Po zkušené v Rakousku a Uhrách se vrací do Čech, ale zakotví v Hradci Králové, kde r. 1842 zakládá dílnu na hudební nástroje. A jelikož je v Hradci posádková hudba, o zakázky nemá Červený nouzi. Firma se rozrůstá, následují úspěchy nejen co do technické úrovně jeho nástrojů (trubky, tuby, atd.), ale i při hudební produkci. Na světové výstavě v Paříži (1855) získává stříbrnou medaili (zlatou dostal jeho konkurent A. Sax). Po osobní návštěvě tehdy už továrny Františkem Josefem I. byl Červenému udělen titul c. k. dvorního dodavatele. Hudební nástroje z Hradce putují do celého světa. Dodáme ještě dvě zajímavosti: 1. Richard Wagner dokonce předepisuje tubu zn. Červený přímo v partituře operní série Prsten Nibelungů. 2. J. V. Červený je předkem známé operní pěvkyně Soni Červené (nar. 1925).
(jn)

Přejeme všem hezké dny prožité ve zdraví.

Výbor Českého spolku Bratislava

Bratislava, 1. února 2021